

106 572

Národní památkový ústav	
Došlo:	2020-10-16 09:39:02
Č. j.:	NPU-310/81879/2020
Listů:	16 Příloh: 0

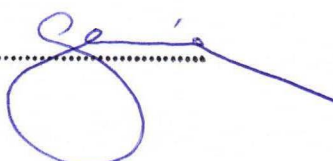

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

Rozhodnutí nabylo právní moci: 10. 10. 2020

za správnost:

V Praze dne 14. 9. 2020
Č. j. MK 55591/2020 OPP
Sp. zn. MK-S 4288/2020 OPP
Vyřizuje: PhDr. Jiří Slavík

Správa železnic, s. o.
Dlážděná 1003/7
110 00 Praha 1 – Nové Město

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo kultury jako příslušný orgán státní správy na úseku státní památkové péče podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, oba ve znění pozdějších předpisů, **prohlašuje** historizující drážní objekt bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu v Rozsochách, k. ú. Rozsochy, okres Žďár nad Sázavou, Kraj Vysočina, za kulturní památku. Dotčená kulturní památka se skládá z pozemku st. p. č. 87, k. ú. Rozsochy, jehož součástí je zmíněná stavba bez č. p..

V tomto řízení dle § 27 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, je účastníkem řízení: Správa železnic, s. o., IČ: 70994234, se sídlem Dlážděná 1003/7, 110 00 Praha 1 – Nové Město.

Nedílnou součástí výroku tohoto rozhodnutí je příloha s orientačním záznamem umístění kulturní památky do kopie katastrální mapy, nedílnou součástí rozhodnutí je dále dvacet tři identifikačních fotografií kulturní památky.

Odůvodnění

Ministerstvo kultury obdrželo dne 20. 4. 2020 **podnět** k prohlášení *historizujícího drážního objektu bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu v Rozsochách, k. ú. Rozsochy, okres Žďár nad Sázavou, Kraj Vysočina,*

za kulturní památku. Předmět návrhu se skládá z pozemku st. p. č. 87, k. ú. Rozsochy, jehož součástí je zmíněná stavba bez č. p.. Ministerstvo kultury tento podnět vyhodnotilo, shledalo jej důvodným a v dotčené věci zahájilo správní řízení.

Ve výše uvedeném **podnětu** ze dne 20. 4. 2020 je k záměru prohlášení předmětného drobného drážního objektu v Rozsochách za kulturní památku zmíněno následující: „[...] *přijměte prosím můj návrh na prohlášení zajímavé a nevšední budovy za kulturní památku ČR.*

Název: *Vedlejší stavba (oficiální název z doby výstavby dráhy), nyní Stavba pro dopravu*

Označení: *Typizovaná stavba vzoru 13/H E.B.D. (instituce K. k. Eisenbahn-Bau-Direktion)*

Druh věci: *Budova s dámskými a pánskými záchody, lampárnou, prádelnou a malým skladem*

Umístění: *Kraj Vysočina, okres Žďár nad Sázavou, obec Rozsochy, část vlakové nádraží, bez čísla popisného a orientačního, katastrální území Rozsochy (742431), parcela st. 87*

Vlastník: *Česká republika*

Právo hospodařit s majetkem státu: *Správa železnic, s. o., Dlážděná 1003/7, 110 00, Praha 1*

Popis věci: *Jedná se o budovu, která byla stavěna od roku 1903 dle tzv. Normálplánu – tj. normalizované dokumentace pro stavbu a vybavení dráhy a na popud daného úředníka mohla být vystavěna kdekoli v tehdejší Předlitavsku. Jak jsem již zmínil, budova byla víceúčelová a kromě záchodů poskytovala zázemí i pracovníkům dráhy (lampárna, prádelna, sklad). Na území ČR jsem zmapoval tyto budovy především na trati Rakovník - Louny a to ve stanicích Hořesedly, Hřivice, Domoušnice, Mutějovice, Chrástany a Svojetín (většinou ve špatném stavu a když v dobrém, tak po značných stavebních úpravách), dále na lokální trati Tišnov – Žďár nad Sázavou na nádražích v Doubravníku a v popisovaných Rozsochách. Tyto budovy se kdysi nacházely na vícero nádražích naší vlasti, např. ve Žďáru nad Sázavou, Novém Městě na Moravě, Bystřici nad Pernštejnem, Rožné, Nedvědicích či v Hranicích v Čechách. Ze zahraničí lze zmínit například nádraží Prvačina a Štanjel ve Slovinsku, kde stojí dodnes.*

Její současný stav, využití, úpravy a přestavby: *Přibližně 50 let již budova neslouží žádnému z původních účelů a chátrá. Já, jako nájemník ve vedlejší nádražní budově se o budovu záchodů příležitostně starám a snažím se, aby se její stav nezhoršoval. Místní obyvatelé občas přijedou na svůj vlakový spoj na železnici, tak jednu boční místnost zmíněné budovy využívají neoficiálně jako úschovnu kol. Ze strany od přilehlé zahrady lze vstoupit do bývalé prádelny (9 m²), kterou oficiálně u Správy železnic pronajímám a to z toho důvodu, aby alespoň část budovy evidovala nějakou tržbu Správě železnic – je to jejich podmínka, protože v opačném případě mají zájem o demolici nepotřebného majetku, se kterou naprosto nesouhlasím (i když pronajmutou místnost prakticky vůbec nepotřebuji).*

Stav objektu hodnotím jako nečekaně zachovalý a zdravý. Budova má pravděpodobně původní střešní krytinu, původní (keramický?) komín, omítku, dřevěnou výzdobu a původní dveře (dvoje ze čtyř). Okna, ač velmi stará, originální nejsou. Mezi původní lampárnou a skladem je ubouraná 15 cm silná mezistěna (2,5 m dlouhá, 3,34 m vysoká). Všechny místnosti jsou prázdné. Největším pokladem celé budovy jsou původní oddělené kabinky dámských

a pánských suchých záchodů, vystavěné z masivního dřeva. Vše se zázrakem dochovalo až do dnešních dnů, včetně dvou dveří s prosklenou vitráží. Trámy na střeše jsou zdravé a pevné. Budovu ještě donedávna zdobily původní cedulky s nápisy MUŽI, ŽENY – ty byly bohužel před nedávnem odcizeny a tak jsem vyrobil a dosadil alespoň jejich repliky.

Zdůvodnění podání návrhu: Dle výše popsaných skutečností si myslím, že budova nádražních záchodů v Rozsochách je nejvíce zachovalou a co se původních prvků týče nejvíce autentickou budovou tohoto typu v České republice a zasloužila by si řádnou památkovou ochranu (přínejmenším oficiální zakonzervování současného stavu). Budova (mj. schválena ve Vídni 22. 12. 1902) stojí na svém místě od podzimu 1904 a nyní desítky let chátrá a jen díky klidnému prostředí, ve kterém se nachází, tento svůj nelehký osud přečkala bez větších úhon až do dnešních dnů. Nelze nezmínit, že budova záchodů ve spojení s výpravní budovou typu 200/H E.B.D. tvoří celek, který dodnes dokumentuje pravou podobu venkovského nádraží. Dle přiložených výkresů je velice zajímavé zhodnotit i kvalitu a masivnost stavby a důsledné provedení nejen septikových komor.

Nejsmutnější realitou současnosti je ovšem naprosté přehlížení kulturních potenciálů těchto drážních staveb jejich oficiálním správcem – Správou železnic. Většina budov, které ztratily svůj původní význam z doby výstavby je bezmyšlenkovitě odsouzena k demolici s jedním jediným odůvodněním – musíme se starat s péčí řádného hospodáře. Jelikož se objekty v obvodu dráhy prakticky nedají ze zákona prodat, tak se Správa železnic ani nesnaží variantu prodeje jakkoliv realizovat. Případnou likvidaci budovy záchodků by celé nádraží v Rozsochách pozbylo svého takřka původního vzhledu a přišlo by o zážrakem dobře zachovalou budovu, která byla v minulosti nejlepším společníkem nejen těch, které postihla jejich potřeba.

První příloha tohoto emailu: Aktuální fotodokumentace stavby

Druhá příloha tohoto emailu: Dodatek k mému návrhu od Obce Rozsochy

Děkuji Vám za pozornost a věřím ve Váš vážný zájem zabývat se tímto mým návrhem, s poděkováním [...]"

Součástí výše citovaného podnětu je dále **vyjádření Obce Rozsochy** ze dne 20. 4. 2020, která prohlášení jmenovaného historizujícího drážního objektu z let 1903-1904 za kulturní památku rovněž **podpořila**: „[...] Obec Rozsochy podporuje myšlenku na zachování původních budov nádraží v Rozsochách, kterými jsou budovy stanice a přilehlého WC. Tyto stavby tvoří zachovalou památku drážní architektury, které jsou v této podobě již málo vídané. Podporujeme snahu o udělení statusu kulturní ochrany památky a tím zachování souboru staveb pro příští generace. [...]”

Ministerstvo kultury obdrželo dne 27. 7. 2020 **návrh Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Telči**, č. j. NPÚ-372/30797/2020 ze dne 24. 7. 2020 na prohlášení historizujícího drážního objektu bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu v Rozsochách, k. ú. Rozsochy, okres Žďár nad Sázavou, Kraj Vysočina, za kulturní památku.

Ve výše zmíněném **doporučujícím** návrhu ze dne 24. 7. 2020 je k záměru prohlášení dotčeného drobného drážního objektu za kulturní památku sděleno následující: „[...] Vedlejší

objekt s veřejnými toaletami, lampárnou, skladem a prádelnou, který je součástí širšího areálu železniční stanice Rozsochy na lokální trati Žďár nad Sázavou - Tišnov, se nachází cca 2 km severozápadně za vlastní obcí Rozsochy. Vedlejší objekt vznikl v letech 1903-1904 podle tehdejší normované dokumentace schválené rakouskými státními úřady. Jedná se o menší a jednoduchou stavbu symetrických tvarů na obdélném půdoryse. Severní štítové průčelí se vstupy na toalety je obráceno ke kolejišti. Nenápadná stavba vyniká množstvím řemeslných a drobných architektonických detailů a především kvalitou a trvanlivostí jejich provedení. Vedlejší objekt v Rozsochách je možno konfrontovat s archivními stavebními výkresy, ze kterých vyplývá, že stavba svou dispozicí i vzhledem odpovídá této dokumentaci a že se objekt dochoval v mimořádně autentické podobě.

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči si vyžádal jako podklad pro stanovisko Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení a zrušení prohlášení věcí za movitou a nemovitou kulturní památku vyjádření Metodického centra průmyslového centra při územním odborném pracovišti v Ostravě a také vyjádření poradního orgánu generální ředitelky NPÚ Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy. Vyjádření Metodického centra obdrželo územní odborné pracoviště v Telči 25. května 2020 s negativním doporučením prohlášení vedlejšího objektu v Rozsochách za kulturní památku. Vyjádření Komise bylo zasláno na vyžádání 23. července 2020 a je přílohou tohoto dopisu. Výsledek hlasování Komise byl opět negativní.

Regionální komise ÚOP v Telči se sice ztotožňuje s argumentem, že vedlejší objekt byl součástí širších vztahů nádraží v Rozsochách, jehož hlavní budova byla znehodnocena řadou stavebních úprav, a že prohlášení tohoto objektu samostatně bez souvislostí ubírá na jeho vypovídací historické hodnotě, ale již se neztotožňuje s konečným závěrem Metodického centra. Takový argument by byl na místě tehdy, pokud existuje podobně autenticky zachovaný vedlejší objekt včetně dalších nádražních budov s památkovými hodnotami, jež by tedy měly být jako ucelený areál prohlášeny kulturní památkou. Regionální komisi takový areál není znám (avšak neznamená to, že nemůže existovat) a ani vyjádření Metodického centra nezmiňuje žádný analogický případ.

Regionální komise ÚOP v Telči posoudila sledovaný předmět na základě řady kritérií, a to z hlediska:

- původnosti konstrukcí a architektonických (či řemeslných) prvků, jejichž míra autenticity je vysoká;
- množství přestaveb a postupného zániku podobných objektů, které přestávají sloužit svému původnímu účelu a postupně mizí v souvislosti s modernizací železniční infrastruktury;
- zastoupení železničních staveb v památkovém fondu v Kraji Vysočina, kde identifikujeme pouze výpravní budovu železniční stanice ve Světlé nad Sázavou (okres HB, r. č. ÚSKP 104233) a železniční trať Jemnice - Moravské Budějovice (okres TR, r. č. ÚSKP 11355/7-8693);
- historického významu stavby, jež mimo jiné dokládá známý úřední duch Rakousko-Uherska, kdy bylo možné dle instrukcí a jednotné dokumentace stavět takové objekty velmi efektivně v souladu s dobovými pravidly a normami kdekoli v předlitavské části monarchie. Zároveň svědčí o snaze unifikovat stavby sloužící veřejnosti, které mohly přispět k identifikaci se státní mocí, kterou do jisté míry reprezentovaly;

- prezentace historie železniční dopravy v souvislosti s rozvíjející se železniční turistikou a tvorbou genia loci takovýchto lokálních tratí.

Je třeba připomenout, že podnět na prohlášení vedlejšího objektu v Rozsochách adresovaný Ministerstvu kultury ČR byl podrobný, odborně fundovaný a z hlediska historie objektu velmi dobře zpracovaný. Byl podpořen také kladným stanoviskem Obce Rozsochy.

Na základě výše uvedeného se Regionální komise rozhodla vedlejší objekt s veřejnými toaletami na pozemku st. p. č. 87 v k. ú. Rozsochy, okres Žďár nad Sázavou, Kraj Vysočina, lokalizovaný na trati Žďár nad Sázavou - Tišnov jednomyslně doporučit za kulturní památku.

[...]

B. CHARAKTERISTIKA

Situace:

Areál železniční stanice Rozsochy na lokální trati Žďár nad Sázavou - Tišnov se rozkládá cca 2 km severně od středu stejnojmenné obce. K železniční stanici vede ve směru od obce silnice III. třídy č. 3853 a poté před železničním přejezdem vlevo odbočující úzká komunikace č. 3854. Areál tvoří hlavní výpravní budova, vedlejší objekt, plnící dříve funkci sociálního zařízení a servisního zázemí obsluhy stanice, a hospodářský objekt. Hlavní nádražní budova je novodobě omítnuta hrubou cementovou omítkou, nově je položena střešní krytina, komínové těleso je odstraněno a vyměněna jsou okna, která jsou nyní plastová. Dodatečně byla k západní straně objektu přistavěna garáž. Část budovy je adaptována na bydlení. Z původních prvků se dochovaly mj. dřevěné podhledy přesahů střechy, zdobená zhlaví trámů a především dřevěná trámová konstrukce přístřešku pro cestující před vstupem do vlastní čekárny (nebo výpravní) s prkennými podhledy a profilovanými nosnými sloupky. Vlastní čekárna (výpravní) se kromě vyměněných oken dochovala v původním stavu včetně výdejního okénka, prkenné podlahy a dřevěných lavic s profilováním. Předmětem zájmu je však tzv. vedlejší objekt, jenž v době svého vzniku sloužil jako veřejné toalety, lampárna, sklad a prádelna. Jedná se o jednoduchou stavbu obdélného půdorysu se sedlovou střechou. Hlavní severní průčelí se vstupy na toalety je orientováno ke kolejišti. Stavba je charakteristická celou řadou kvalitně provedených architektonických detailů. Patrně ze stejné doby pochází také hospodářský objekt (chlév), stavba obdélného půdorysu, nevýrazných forem, se sedlovou střechou s nově položenou krytinou. Zajímavostí je, že profilovaná zhlaví trámů mají stejný tvar jako na hlavní budově. Pravděpodobně se také jedná o normovanou stavbu. Charakter místa doplňuje oplocení kolem vedlejšího objektu. Oplocení tvoří sokl z kamenných kvádrů se žlábkem při vnějším horním okraji, kovové a betonové sloupky a pletivo napnuté v kovových rámech.

V k. ú. Rozsochy je nyní památkově chráněn pouze areál zdejšího farního kostela sv. Bartoloměje se sochami Archanděla Michaela a sv. Jana Nepomuckého a křížem (r. č. ÚSKP 15904/7-4402).

Popis:

Vedlejší objekt s veřejnými toaletami, lampárnou, skladem a prádelnou na nádraží v Rozsochách je nevelkou přízemní zděnou účelovou stavbou obdélného půdorysu s dobře čitelnou vnitřní dispozicí, se sedlovou střechou, bedněnými štíty a architektonicky členěnými

fasádami (šambrány kolem oken a dveří, podstřešní římsa, vystupující nároží). Štítová průčelí jsou orientována na sever a na jih. Hlavní severní průčelí se vstupy na pánské a dámské toalety se obrací přímo ke kolejišti. Vstup na pánské toalety se pohledově nalézá vlevo (východní vstup) a na dámské toalety vpravo. Dřevěné dveře na toalety jsou původní, a to včetně zasklených vitráží v horní části dveří. Po vnějších stranách vstupů na nárožích jsou připevněny kovové držáky pro zavěšení informačních plechových cedulí. Ty původní byly odcizeny a poté nahrazeny - dle informací poskytnutých návrhovatelem - odpovídajícími kopiemi. Součástí odvětrávání toalet jsou dvě menší okénka nalézající se v ose nad vstupy. Štít je bedněný, přičemž spoje jsou překryty lištami. Také štít se dvěma opět symetricky umístěnými otvory, které zajišťují prosvětlení půdy, doprovází drobné estetizující detaily. Spodní okraje jednotlivých prken jsou zaobleny a jsou v nich vyvrtány menší kruhové otvory. Přesah střechy je rovněž podbitý prkny. Vynáší ho tři vzpěry podpírající tři vazné trámy krovové konstrukce. Okrajové vzpěry vynášející vazné trámy (pozednice) spočívají na kamenných krakorcích zdobených jednoduchou profilací. Tento prvek obvykle plní praktickou funkci, kdy odkapávající dešťová voda nestéká zbytečně po fasádě. Zde má zřejmě dekorativní význam.

Po směru hodinových ručiček následuje východní fasáda se dvěma okny a vstupem osazeným dřevěnými dveřmi vedoucími do původní prádelny. Fasáda je opět členěna řadou zdobných prvků - šambránami, lizénou při spodním okraji oken a jednoduchými nadokenními římsami. Jižní štítové průčelí otočené k příjezdové cestě k nádraží je kromě reliéfně pojatých nároží a podstřešní římsy bez dalšího architektonického členění. Štít je stejně jako v případě severního průčelí bedněný se shodnými prvky včetně kamenných krakorců. Ve štítě se nalézá vstup na půdu - jednoduchá dřevěná dvířka na kovových závěsech. Lat' kryjící okraj přesahu střechy je v místě okapu zdobena volutou, která odpovídá profilu okapu a decentně jej zakrývá. Dřevěné prvky mají rovněž zkosené hrany, což značí, že pozornost byla věnována i tomu nejmenšímu detailu. Západní fasáda odpovídá svým členěním a symetrií východní fasádě. Opět se zde nacházejí dvě okna a uprostřed vstup do bývalé lampárny a přiléhajícího skladu. Zdobení šambránami a římsami zůstává kromě chybějící lizény ve spodní části shodné. Napravo vedle vstupu je zabudována kovová rozeta s háčkem k zajištění otevřených dveří. Po celém obvodu stavby probíhá profilovaná podstřešní římsa. Pasivní plochy fasád jsou natřeny světlou pomerančovou barvou, zatímco aktivní prvky jsou provedeny v barvě bílé. Sokl je kamenný.

Vnitřní dispozice objektu zcela odpovídá dochované archivní projektové dokumentaci. Při pohledu na severní průčelí se vpravo nalézají dámské toalety s původními dřevěnými latrínami včetně dělicích příček, dveří, věšáků a samotných sedadel. Dvojice latrín umístěných kolmo ke vstupu a k sobě zády je oddělena dřevěnou zástěnou. Vnější dělicí příčka s ohledem na hygienu a soukromí uživatelů toalet pokračuje i přes hranu okenního parapetu, přesně na osu okna.

Pánské toalety umístěné vlevo při severovýchodním nároží objektu se dispozičně mírně odlišují. Za vstupními dveřmi s dochovanou vitrážovou výplní je po pravé straně kamenný žlábek, zatímco dvojice latrín orientovaná rovnoběžně se vstupem a vlastními sedadly k severní stěně se nalézá u okna vlevo. Jako v předcházejícím případě se dřevěné latríny zachovaly kompletní, a to včetně dvou dřevěných poklopů. Dřevěná dělicí příčka i zde pokračuje přes hranu okenního parapetu a poskytuje tak dostatek denního světla v obou kabinkách.

Toalety jsou odvětrávány jednoduchým a přitom důmyslným systémem pěti větracích otvorů, dvěma nad vlastními vstupy, dvěma z bočních stran. Zatímco pátý je prolomen mezi dámskými a pánskými toaletami a zajišťuje aktivní cirkulaci vzduchu.

Za pánskými toaletami ve východní části vedlejšího objektu byla dle normované dokumentace zřízena prádelna. V ní se původní vybavení nedochovalo. V současnosti je nevyužívána. Za dámskými toaletami v západní části objektu byly původně dvě místnosti oddělené příčkou. První z nich, nacházející se hned za vstupem, sloužila obsluze stanice jako lampárna, zatímco druhá místnost za ní byla používána jako sklad. Příčka mezi nimi byla dodatečně vybourána. Dveře zasazené do dřevěných obložek, jejichž okraje jsou zdobeny profilovanou lištou, jsou opět v horní části vyplněny skleněnou vitráží v kovových rámečcích. Dlažba na podlahách obou původních místností by mohla pocházet z doby vzniku objektu. Za pozornost stojí také elektroinstalace, která může být velmi starého data. Nelze vyloučit, že se při vzniku objektu počítalo již s jeho elektrifikací.

Střešní krytinu tvoří dvoudrážková pálená taška. V hřebeni střechy je osazeno zděné komínové těleso protáhlého obdélníkového tvaru se zkosenými hranami a na vrcholu ukončené keramickou tvarovkou a kryté kamennou (či cementovou) deskou. Komín nebyl určen pouze pro odtah spalin z původní prádelny a lampárny, ale také - dle projektové dokumentace - pro odvod par plynů ze septiku nacházejícího se při severovýchodním nároží objektu.

Srovnání vedlejšího objektu v Rozsochách in situ s původní projektovou dokumentací ukázalo, že jak koncept, tak vlastní realizace se i po 120 letech téměř shodují. Až na drobnosti zůstal objekt zachován bez výraznějších stavebních zásahů ve své autentické podobě.

Slohové, časové, autorské určení:

Předmětný objekt vznikl v letech 1903-1904 podle normované dokumentace rakouských státních úřadů, přesněji podle vzorového projektu K. k. Eisenbahnbaudirektion z roku 1902 označovaného jako „Nebengebäude“ (Blatt No. 13/H E.B.D.). Jedná se o objekt typizovaný, s jasně definovanou funkcí toalet a servisního zázemí správy lokální železniční stanice v Rozsochách. Co do formy a do detailu odpovídá vedlejší objekt i dnes v maximální shodné míře dobové výkresové dokumentaci. Navzdory převažujícímu účelovému využití objektu lze identifikovat celou řadu prvků a detailů, které z typizovaného objektu činí kvalitní a reprezentativní stavbu. Vedlejší objekt v Rozsochách zajisté plnil reprezentativní požadavky tehdejší státní moci, má stále svou estetiku a vyjadřuje také význam a prvořadou roli železnice v systému dopravy v tehdejší době.

Současný stav:

Vedlejší objekt v Rozsochách se nachází ve velmi dobrém stavu. Jeho vnější vzhled a především stav interiéru odpovídá tomu, že již dlouhou dobu neslouží svému původnímu účelu a není nikterak využíván (dle informací navrhovatele cca 50 let). Do objektu nezatéká, netrpí ani zvýšenou přízemní vlhkostí, ani statickými poruchami. Dřevěné prvky latrín jsou místy poškozené.

C. ODŮVODNĚNÍ NÁVRHU

Navrhovaný předmět ochrany:

Stavba vedlejšího objektu s veřejnými toaletami, lampárnou, skladem a prádelnou bez čp. i bez č. ev. na pozemku st. p. č. 87 v k. ú. Rozsochy, a to včetně pozemku st. p. č. 87.

Zdůvodnění památkové ochrany:

Vedlejší objekt v Rozsochách se zachoval v mimořádně autentické podobě, snad vyjma vybourané příčky mezi lampárnou a skladem, vyměněných oken (ale ta jsou již také velmi stará) a zcizených plechových tabulek s označením toalet. Je reprezentantem kvalitního železničního stavitelství, o čemž svědčí nejen maximální péče o každý detail stavby, ale také množství zdobných či řemeslně provedených architektonických prvků. Mezi ně patří členění fasád (šambrány, římsy, vystupující nároží atd.), dveře se zasklenými vitrážemi, úprava dřevěných prvků (příčky na toaletách, obložky dveří), dekorativní bedněné štíty, tvarovaná zhlaví trámů či jemná profilace kamenných krakorců.

Vedlejší budova v Rozsochách by mohla vhodným způsobem obohatit a doplnit památkový fond Kraje Vysočina o příklad sice drobné a utilitární, ale zároveň velmi kvalitní architektury, neboť objekty železničního stavitelství jsou zde zastoupeny jen velmi řídce, téměř zanedbatelně. Podobné stavby ztrácí svůj původní účel a nemají často adekvátní využití, což vede buď přímo k jejich úplnému zániku, nebo k radikálním stavebním úpravám. Ve výsledku se fond těchto staveb neustále ztenčuje.

Navrhovaný objekt ukazuje, jakou důležitou roli hrála železnice v životě tehdejší společnosti a jaký význam jí byl z hlediska pokroku, mobility a ekonomického rozvoje přisuzován. Dokládá také efektivitu železničního stavitelství i v relativně odlehlých oblastech, aniž by se rezignovalo na kvalitu provedení a reprezentativní funkci veřejně užívaných staveb.

Ačkoli ostatní stavby železniční stanice v Rozsochách (hlavní budova a chlív) jsou již poznamenány dílčími stavebními úpravami a nevykazují tak významné památkové hodnoty, samotný typizovaný objekt s funkčními suchými záchody je i bez širšího kontextu cenným dokladem kvalitní realizace normované stavby. Vysoká míra historické i architektonické autenticity stavby není v současné době a za současného stavu poznání známa u žádného jiného obdobného objektu, natož pak celého souboru staveb.

Do budoucna může vedlejší objekt s toaletami tvořit atraktivní prvek lokální trati Žďár nad Sázavou - Tišnov, podpořit zájem o železniční turistiku a zachovat genius loci železniční stanice v Rozsochách. [...]"

Přílohou výše citovaného doporučujícího návrhu Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Telči, č. j. NPÚ-372/30797/2020 ze dne 24. 7. 2020 na prohlášení historizujícího drážního objektu bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu v Rozsochách, k. ú. Rozsochy, okres Žďár nad Sázavou, Kraj Vysočina, za kulturní památku je dále **stanovisko Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Ostravě – Metodického centra průmyslového dědictví**, č. j. NPÚ-381/32348/2020 ze dne 8. 1. 2020, které naopak dotčený objekt k prohlášení za kulturní památku **nedoporučilo**, a to s následujícím odůvodněním: „[...] Metodické centrum průmyslového dědictví (dále MCPD) Národního památkového ústavu (dále NPÚ) bylo

požádáno Územním odborným pracovištěm NPÚ v Telči o vyjádření k návrhu na prohlášení vedlejší budovy železniční stanice Rozsochy, parc. č. 87, k. ú. Rozsochy, kulturní památkou.

Prizemní zděná omítaná stavba označovaná v původním projektu z roku 1902 (Blatt No 13/H, E.B.D.) jako „Nebengebäude“ je součástí železniční stanice (dnes zastávky) na trati Žďár nad Sázavou - Tišnov, která byla uvedena do provozu v roce 1905. Trať postavená akciovou společností „Lokalbahn Deutschbrod-Saar“ byla provozována rakouskými Státními drahami (kkStB) na účet vlastníka. Objekt sloužil jako záchodky, prádelna a lampárna se skladem.

MCPD posoudilo předmětný objekt z hlediska širšího kontextu vývoje oboru železniční dopravy na území České republiky a zastoupení daného architektonického, konstrukčního a materiálového řešení v Ústředním seznamu kulturních památek (ÚSKP).

Stavba drobného měřítka je zachována ve vysoce autentickém stavu a je bezesporu cenným dokladem realizace citovaného projektu. Architektonické řešení se neuchylovalo k utilitárnímu řešení, ale i u objektu této specifické funkční náplně nešetřilo plastickými prvky vystupujícími nároží, hladkých šambrán okenních a dveřních otvorů ukončených přímou římsou a dekorativním účinkem ozdobného ukončení svisle kladeného bednění štítů. Vedle původních profilovaných vstupních a interiérových dveří a kastlíkových oken, jsou jistou raritou i funkční suché záchody, dochované v železničních stanicích už jen ojediněle.

V ÚSKP jsou tyto stavby zastoupeny minimálně a nelze hovořit ani o přehledovém zastoupení konkrétních typů (realizací typizovaných projektů). V historickém vývoji stály záchodky od počátku samostatně, později byly přičleňovány k výpravním budovám jako hmotově oddělená křídla situovaná na konci nástupištního přístřešku uliční strany. Během 20. století už byly integrovány do interiérů, do odjezdových hal nebo jejich blízkosti.

Záchodky je nutno vnímat jako funkční součást odbavení cestujících, které poskytuje výpravní (přijímací) budova a to i v případě, že stojí samostatně. Proto by měla být současně v rámci jednoho souboru chráněna také výpravní budova. V předmětné železniční stanici (dnes už jen zastávce) prošla výpravní budova úpravami a nevykazuje významné památkové hodnoty.

Prohlášení samostatného objektu záchodků kulturní památkou by bez začlenění do širšího kontextu souboru staveb postrádalo potřebnou historickou funkční vazbu. V tomto kontextu nedoporučujeme vedlejší budovu prohlásit kulturní památkou.

Přílohou výše citovaného doporučujícího návrhu Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Telči, č. j. NPÚ-372/30797/2020 ze dne 24. 7. 2020 na prohlášení historizujícího drážního objektu bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu v Rozsochách, k. ú. Rozsochy, okres Žďár nad Sázavou, Kraj Vysočina, za kulturní památku je dále **stanovisko Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy**, č. j. NPÚ-310/42837/2020 ze dne 9. 6. 2020, které naopak dotčený objekt k prohlášení za kulturní památku **nedoporučilo**, a to s následujícím odůvodněním: „[...] jménem generální ředitelky Národního památkového ústavu Vám děkuji za zaslání Vašich názorů na posouzení podnětu na prohlášení vedlejší budovy v Rozsochách za kulturní památku. Jedná se o drobný víceúčelový objekt tzv. vedlejší budovu (záchodky, prádelna, lampárna) v železniční stanici Rozsochy v okrese Žďár nad Sázavou.

Stavba leží na pozemku [st.] parc. č. 87, k. ú. Rozsochy. Budova byla postavena podle typového projektu z roku 1903 [1902]. Podnět podala soukromá osoba. Návrh na prohlášení podpořila obec Rozsochy.

O posouzení předmětného návrhu jsme požádali také Metodické centrum průmyslového dědictví (MCPD) NPÚ v Ostravě.

MCPD posoudilo předložený návrh z hlediska širšího kontextu vývoje oboru železniční dopravy na území České republiky a předmětnou vedlejší budovu nedoporučilo prohlásit kulturní památkou.

Členové komise hlasovali následovně:

Pro:	3
Proti:	6
Zdržel se:	2

vedlejší budovu v železniční stanici Rozsochy v okrese Žďár nad Sázavou
nedoporučuje komise k prohlášení za kulturní památku.

Odůvodnění:

Stavba drobného měřítka je zachována ve vysoce autentickém stavu a je bezesporu cenným dokladem realizace citovaného projektu. Architektonické řešení se neuchylovalo k utilitárnímu řešení, ale i u objektu této specifické funkční náplně nešetřilo plastickými prvky vystupujícími nároží, hladkých šambrán okenních a dveřních otvorů ukončených přímou římsou a dekorativním účinkem ozdobného ukončení svisle kladeného bednění štítů. Vedle původních profilovaných vstupních a interiérových dveří a kastlíkových oken, jsou jistou raritou i funkční suché záchody, dochované v železničních stanicích už jen ojediněle.

Záchodky je nutno vnímat jako funkční součást odbavení cestujících, které poskytuje výpravní (přijímací) budova a to i v případě, že stojí samostatně. Proto by měla být současně v rámci jednoho souboru chráněna také výpravní budova. V předmětné železniční stanici (dnes už jen zastávce) prošla výpravní budova tak zásadními úpravami, že dnes již nevykazuje významné památkové hodnoty nutné pro prohlášení za kulturní památku.

Prohlášení samostatného objektu záchodků kulturní památkou by bez začlenění do širšího kontextu souboru staveb postrádalo potřebnou historickou funkční vazbu.

Závěr:

S ohledem na obtížnost využití některých staveb a potřebu modernizace sítě je jasné, že nelze ochránit účelně všechno. Z odůvodnění těch členů komise, kteří hlasovali pro prohlášení je zřejmé, že prohlašování architektonicky a výtvarně kvalitních budov, či typů může být v určitém ohledu zavádějící. Jedním z kritérií hodnocení by měl být i význam železniční stavby pro danou lokalitu i její ukotvení v krajině, neboť význam železničních staveb pro tvorbu krajiny a sídel je zcela zásadní a proto by k ochraně tohoto fondu mělo být přistupováno vždy s přihlédnutím ke konkrétnímu místu. Drobné drážní objekty by měly s ohledem na svůj význam ve své době požívat obdobného kreditu stejně jako například

regionální sakrální architektura 19. století, která je často také typová a mnohdy nepoživá památkové ochrany, přesto se o jejich hodnotách diskuze nevede a "kapličky" se v ČR obecně nebourají.

Ochrana pouze architektonicky a výtvarně kvalitních budov a ze zbytku fondu pouze několika typů solitérů rozestých po republice je sporná. Je to právě v těch případech, kdy drobná drážní stavba typologicky nevýznamná je situována v areálu, který již hodnoty přestavbami ztratil a tedy pro prohlášení postrádá potřebnou historickou funkční vazbu. Pro místní historický kontext má však nesmírnou cenu.

S ohledem na tempo často zbytečných demolí je nezbytné hledat s vlastníky objektů cesty, jak zachovat ty drážní stavby, které se z různých důvodů nemohou stát kulturní památkou, a zohlednit i kritérium památky místního významu. Proto by bylo vhodné na příštím jednání komise nastolit diskusi k tomuto tématu.

Ministerstvo kultury dodává ke stanovisku Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Ostravě – Metodického centra průmyslového dědictví, č. j. NPÚ-381/32348/2020 ze dne 8. 1. 2020 a ke stanovisku Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy, č. j. NPÚ-310/42837/2020 ze dne 9. 6. 2020 následující: Ministerstvo kultury se zcela zásadně neztotožňuje s výše citovanými závěry a odůvodněním nedoporučujících stanovisek předložených Metodickým centrem průmyslového dědictví v Ostravě a dále poradním orgánem generální ředitelky Národního památkového ústavu, Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy.

Obě vyjádření u více než sto patnáct let starého drážního objektu bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu v Rozsochách sice shodně konstatují, že je „stavba drobného měřítka zachována ve vysoce autentickém stavu a je bezesporu cenným dokladem realizace citovaného projektu“, oceňují její hodnotné a kvalitní architektonické a materiálové provedení (umožněné mimo jiné, navzdory ryze utilitární funkci dotčené vedlejší drážní stavby, precizně a do detailů vypracovaným vzorovým typizovaným projektem z kanceláře tehdejšího K. k. Eisenbahnbaudirektion), dále obecně konstatují nedostatečnou památkovou ochranu a nízké zastoupení památkově hodnotných drážních objektů v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky, vnímají rychlé mizení a masivní nevratnou ztrátu obdobných památkově hodnotných drážních objektů v důsledku rozsáhlých degradujících rekonstrukcí a v současnosti systematicky plánovaných demolí historických drážních staveb prováděných státní organizací Správou železnic, nicméně v samotném závěru svých stanovisek nakonec prohlášení dotčeného objektu za kulturní památku nedoporučují, a to vzhledem k již dříve realizované necitlivé přestavbě sousední solitérně stojící hlavní výpravní budovy železniční stanice Rozsochy (není předmětem posuzování v tomto správním řízení), a vzhledem k narušení památkové intaktnosti železničního areálu v Rozsochách jakožto bývalého funkčního a architektonického celku (není předmětem posuzování v tomto správním řízení).

Ministerstvo kultury v této souvislosti upozorňuje, že takový rigorózní způsob posuzování přítomnosti památkových hodnot drobného drážního objektu ve vztahu k míře dochování širšího celku, uplatněný v tomto správním řízení ze strany Metodického centra průmyslového dědictví v Ostravě a Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy, nejenže nemá oporu v platném zákoně o státní památkové péči, ale je navíc z hlediska odborně přijímané a dlouhodobě praktikované obecné metodiky památkové péče zcela nestandardní, s možnými vážnými a trvalými dopady na celou zájmovou oblast

památkové péče, zejména pak na ministerstvem vedená správní řízení o prohlášení za kulturní památku. Doslovné aplikování výše vyřčených hodnotících pravidel Metodického centra průmyslového dědictví v Ostravě a Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy na ostatní segmenty nemovitého a movitého kulturního dědictví České republiky by totiž z logiky věci znamenalo faktickou rezignaci a nemožnost prohlásit za kulturní památku jakoukoliv jednotlivou součást kdysi širšího, ale v současnosti již zaniklého, nebo znehodnoceného funkčního souboru (tedy např. památkově hodnotný soliterně stojící tovární komín, kotelnu, těžební věž zrušeného dolu a další cenné pozůstatky zaniklých, nebo zanikajících industriálních areálů a provozů, dále by nebylo možné například prohlásit za kulturní památku hodnotnou soliterně stojící venkovskou sýpku v rámci památkově již nehodnotné a přestavěné zemědělské usedlosti, původní historický pavilon jinak modernizovaného areálu nemocnice, výklenkovou kapličku, která byla kdysi nedílnou součástí dnes již zaniklé souvislé řady architektonicky obdobných kaplí bývalé poutní cesty, hodnotnou hřbitovní zeď s márnicí v přímém sousedství v minulosti asanovaného farního kostela, hodnotný altán, nebo oranžerii na pozemcích zaniklého zámeckého parku a panského sídla, apod.). Ministerstvo kultury podotýká, že status kulturní památky bývá zcela standardně udělován i výše jmenovaným dochovaným pozůstatkům kdysi rozsáhlejších souborů a historických areálů, stejně jako památkově hodnotným stavbám typizované normované produkce (např. historické tovární komíny, haly, mostní konstrukce, školní a nemocniční budovy), a že je tedy z pohledu památkové péče naprosto nepřipustné a neobhajitelné, aby byl přístup k posuzování přítomnosti, či nepřítomnosti památkových hodnot u historických drážních objektů odlišný, než je tomu v případě posuzování jiných potenciálních kulturních památek.

Správní orgán podotýká, že necitlivá přestavba sousední soliterně stojící hlavní výpravní budovy železniční stanice Rozsochy sice snížila památkový potenciál dotčeného železničního areálu jakožto bývalého funkčního a architektonického celku, nedevalvovala však dosud přítomné památkové hodnoty vlastního drážního objektu bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu z let 1903-1904, jeho výjimečně autentický stav dochování, architektonické a řemeslné kvality, dnes již raritní existenci suchých veřejných dámských a pánských toalet, ani přetrvávající historickou hodnotu předmětné doplňkové drážní stavby, a to zejména z hlediska obecných dějin drážního stavitelství v období monarchie, z hlediska obecného vývoje stavební typizace, z hlediska regionální železniční historie lokální trati tehdejší akciové společnosti „Lokalbahn Deutschbrod – Saar“, z hlediska proměn venkovské kulturní krajiny a z hlediska historie každodennosti (významný a dnes již ojedinělý autentický hmotný doklad k stále populárnějším dějinám cestování, turistiky, čistoty a hygieny, gender historie). I přes proběhlé modernizační úpravy hlavní výpravní budovy železniční stanice Rozsochy (není předmětem posuzování v tomto správním řízení) zůstává vazba mezi stále funkční výpravní budovou a architektonicky nápadným historickým objektem bývalých veřejných dámských a pánských toalet nadále dobře patrná a identifikovatelná. Vizualně i urbanisticky je tedy posuzovaný drobný objekt nadále plně integrován do kontextu zdejší venkovské železniční zastávky.

Závěrečné doporučení Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy klasifikovat dotčenou drobnou stavbu spíše jako památku místního významu se jeví správnímu orgánu jako alibistické. Ministerstvo kultury v této souvislosti upozorňuje na blíže nedefinovaný a právně nijak neukotvený institut ochrany památek místního významu, respektive na neexistenci evidence a zákonné vymahatelnosti památkové ochrany a odpovídající péče o tzv. památky místního významu. Poněkud znepokojující je rovněž skutečnost, že citovaná stanoviska Metodického centra průmyslového dědictví v Ostravě a

Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy sice shodně nedoporučují prohlášení výše jmenovaného objektu za kulturní památku, a to z důvodu narušení památkové intaktnosti železničního areálu v Rozsochách jakožto bývalého funkčního a architektonického celku, zároveň se však ze své odborné pozice a znalosti drážního stavebního fondu opakovaně ve svých vyjádřeních nijak nesnaží vytipovat a navrhnout k prohlášení za kulturní památku ty historické železniční areály a soubory, které si z jejich pohledu status památkové ochrany jednoznačně zaslouží. Mezitím autenticita těchto celků v celoplošném měřítku nevratně mizí.

Městský úřad Bystřice nad Pernštejnem, úsek státní památkové péče, jako příslušný správní orgán památkové péče, ve svém dopise č. j. BYS 9446/2020 ze dne 3. 6. 2020 prohlášení výše uvedeného drobného drážního objektu v Rozsochách za kulturní památku **doporučil**: „[...] Na základě Vaší žádosti o vyjádření k podnětu na prohlášení historizujícího drážního objektu bývalých záchodů, lampárny, prádelny a skladu v Rozsochách, k. ú. Rozsochy, okres Žďár nad Sázavou, Kraj Vysočina, za kulturní památku dle § 3 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v platném znění, Vám sdělujeme následující.

S prohlášením výše uvedené nemovitosti za nemovitou kulturní památku, která by byla zapsána v rejstříku kulturních památek souhlasíme a zároveň doporučujeme.

Jedná se o typizovanou vedlejší stavbu výpravní budovy železniční stanice v Rozsochách. Kromě své funkce veřejných záchodů sloužila také jako lampárna, prádelna a sklad. Její výstavba započala v roce 1903, provoz zde byl zahájen v roce 1905 v souvislosti se zahájením provozu dráhy ze Žďáru do Tišnova. Těchto staveb typu 13/H E. B. D. byla postavena na železničních tratích dle tzv. železničních normálií celá řada. S modernizací dráhy a zvýšením nároků cestujících došlo k jejich postupnému přebudování nebo i celkovému odstranění. Jeví se, že tato budova v Rozsochách, je nejvíce zachovalou, a co se původních prvků týče, nejvíce autentickou budovou tohoto typu v České republice. Zůstala v dobrém stavu zachována celková hmota budovy včetně původních oddělených kabiněk dámských a pánských záchodů z masivního dřeva i původních dveří s prosklenou vitráží. Zůstává tak hmotným dokladem připomínajícím období budování železnice a železniční architektury na našem území.

V zájmu zachování architektonických a kulturních hodnot souhlasíme se zápisem nemovitosti - objektu bývalých veřejných záchodků, lampárny, prádelny a skladu v Rozsochách (bez č. p.) na pozemku st. p. č. 87, k. ú. Rozsochy, okres Žďár nad Sázavou, Kraj Vysočina, do rejstříku nemovitých kulturních památek.

Krajský úřad Kraje Vysočina, úsek státní památkové péče, ve svém vyjádření č. j. KUJI 49535/2020 - OKPP 297/2020 ze dne 27. 5. 2020 s prohlášením dotčené drobné drážní stavby bez č. p. v Rozsochách za kulturní památku rovněž **souhlasí**, a to s následujícím odůvodněním: „[...] Přestože první návrhy železnice přes Českomoravskou vrchovinu spadají již do let 1836 a 1868, realizované projekty pochází až z poslední čtvrtiny 19. století, kdy vznikaly lokální dráhy Brno - Tišnov (1885) a Havlíčkův (Německý) Brod - Žďár nad Sázavou (1898). O dokončení spojnice mezi Žďárem nad Sázavou a Tišnovem usilovalo od roku 1894 Družstvo pro stavbu místní tratě Tišnov - Žďár. V lednu 1895 vydalo

Ministerstvo obchodu povolení na předběžné práce na stavbě dráhy mezi Tišnovem - Bystřicí nad Pernštejnem - Novým Městem a Žďárem nad Sázavou.

Vzhledem k nedostatkům prvního projektu vypracovaného baronem Oskarem Lazarinim, byl v roce 1899 předložen druhý projekt, na kterém se podíleli Ing. Max Pícha (úsek Tišnov - Rožná) a kancelář Kodl a Hammer (úsek Rožná - Žďár nad Sázavou). Definitivní projekt tratě byl schválen v roce 1901 a zájemci o její vybudování vytvořili akciovou společnost Lokalbahn Deutschbrod - Saar (Místní dráha Německý Brod - Žďár), která byla později přejmenována na Místní dráhu Německý Brod - Tišnov. Tento podnik obdržel v roce 1902 koncesi ke stavbě a provozování dráhy ze Žďáru do Tišnova.

Stavba byla zahájena 30. 6. 1903 firmou doubravnického rodáka Ing. Osvalda Životského. Úřední vyhláška uvádí jako den zahájení provozu 23. 6. 1905, ale slavnostní vyjetí vlaku proběhlo až 25. 6. 1905). Stanice Rozsochy se nachází asi 2 km severně od obce a její poloha byla dána výběrem tzv. severní varianty vedení trati u Bystřice n./P. Výpravní budova byla vystavěna dle typového listu 200/H R. L. s verandou. Dále se v areálu stanice nacházela vedlejší budova typu 13/H E. B. D. s toaletami a dalším vybavením, a přístřešek pro materiál k údržbě trati. Tak jako ve všech stanicích nechyběl zdroj vody, odpadní jáma a malý park jako místo k čekání na spoj za příznivého počasí. Stanice byla vybavena pro nakládku celých vozů skladištěm a rampou. Hlavním zájemcem o dopravu nákladů byl velkostatek hraběte Mitrovského v nedaleké Rožínce.

Stavby železničních budov: nádraží, vodáren, výtopen, železničních dílen, drážních ubytoven, strážních domků a dalších vycházely z typizovaného architektonického předpisu, vzorových listů pro stavbu tzv. železničních normálií (Eisenbahnbaunormalien). Sestávaly z výkresů a nezbytné projektové dokumentace, což umožňovalo staviteli zrealizovat zadaný projekt, aniž by musel vypracovávat individuální plány staveb. Typizované staniční stavby se objevují již na prvních dráhách, tento princip byl v praxi výstavby železničních děl celosvětově obvyklý. Výjimku tvoří některé speciální projekty stanic (např. uzlové či koncové stanice tratí), které bývaly budovány jako zvláštní projekty, neboť se jednalo o budovy s velkou dopravní zátěží a také mimořádné veřejné prestiže.

Jednotlivé společnosti zpravidla užívaly jednotné architektonické normálie na všech svých současně budovaných tratích, dokud nebyly vyměněny za nové. Bylo také obvyklé kombinování prvků z různých kategorií. Zcela běžně docházelo k odlišnostem použitých materiálů, které byly voleny podle místní dostupnosti: stejné normalizované stanice byly postaveny z cihel nebo kamene.

Přes hojnou výstavbu uniformovaných typů budov (dokladem četnosti výstavby jsou historické fotografie), vč. zmíněné budovy typu 13/H E. B. D. modernizací dráhy a zvýšením nároků cestujících na pohodlí a hygienu došlo k jejich postupnému přebudování nebo i celkovému odstranění. I když se v případě budovy typu 13/H E. B. D. jedná o drobnou ryze utilitární stavbu (hlavní budova nádraží již nevykazuje památkové hodnoty a nádraží nelze prohlásit jako ucelený soubor), domníváme se, že předmětný objekt je hmotným dokladem připomínajícím období budování železnice na našem území a především zřejmě již poslední architekturou svého druhu dochovanou v tak autentickém stavu (téměř „zakonzervován“).

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem souhlasí krajský úřad s prohlášením objektu bývalých veřejných záchodků, lampárny, prádelny a skladu v Rozsochách (bez č. p.)

na pozemku st. p. č. 87, k. ú. Rozsochy, obec Rozsochy, okres Žďár nad Sázavou, Kraj Vysočina, za kulturní památku.“

Ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, byl o zahájení řízení písemně vyrozuměn vlastník předmětného objektu navrženého na prohlášení za kulturní památku, a v souladu s ustanovením § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, mu bylo umožněno, aby se před vydáním rozhodnutí vyjádřil k podkladům, které Ministerstvo kultury v průběhu řízení shromáždilo. **Účastník řízení, Správa železnic, státní organizace**, této možnosti využil a dne 4. 8. 2020 se seznámil s podnětem a obdrženými stanovisky, respektive s obsahem spisu Sp. zn. MK-S 4288/2020 OPP.

Dne 2. 9. 2020 obdrželo Ministerstvo kultury, v předem stanovené lhůtě, **vyjádření Správy železnic, státní organizace**, č. j. 58749/2020-SŽ-GR-O23 ze dne 1. 9. 2020, ve kterém účastník řízení správnímu orgánu sdělil svůj **nesouhlas** s případným prohlášením posuzovaného drážního objektu v Rozsochách za kulturní památku: „[...] po obdržení oznámení odboru památkové péče Ministerstva kultury o tom, že jsou shromážděny dostatečné podklady k rozhodnutí, využila Správa železnic možnosti nahlížení do spisu. Na základě jejich prostudování níže sdělujeme k dané věci stanovisko Správy železnic.

Objekt bývalých suchých záchodů, lampárny, prádelny a skladu - tzv. vedlejší budova - v nádraží Rozsochy (železniční zastávce Rozsochy) byl na začátku 20. století postaven jako typová doplňková stavba ke stavbě hlavní budovy - tj. k nádražní budově čp. 78, dnešní budově zastávky. Obě tyto budovy společně původně tvořily určitý architektonický celek, avšak hlavní budova prošla za dobu své existence různými změnami a úpravami a s původní architekturou již nemá nic společného, což je shodně konstatováno i v doložených vyjádřeních orgánů památkové péče. Naproti tomu objekt vedlejší budovy neprošel žádnou zásadní opravou - ovšem je nutné konstatovat, že to především proto, že byl po většinu své existence téměř nevyužívaný, neboť zde byl nepotřebný - jedná se o zastávku s velmi malou frekvencí cestujících. Protože kromě vedlejší budovy ostatní objekty v zastávce Rozsochy prošly stavebními úpravami, musíme konstatovat, že celkový ráz nádraží zcela pozbyl svůj původní charakter - k tomu v příloze dokládáme fotografie pořízené z jiných - méně vhodných pohledů, než dokumentují fotografie navrhovatelem doložené do podkladů rozhodnutí.

V souvislosti s danou věcí považujeme za vhodné Ministerstvo kultury informovat o základních pravidlech k vybavenosti osobních nádraží (tj. železničních stanic a zastávek) hygienickým zařízením z hlediska současné legislativy. Je zřejmé, že železniční doprava a s ní související objekty sloužící potřebám cestujících prošly za oněch více jak 100 let existence předmětné budovy se suchými WC značným vývojem. Takže zatímco se v tehdejší době budovaly WC pro veřejnost snad v každé stanici a zastávce, v dnešní době se zde jejich existence a provozování řídí naprosto odlišnými pravidly, a samozřejmě také jinými hygienickými předpisy. Z hlediska legislativy předepisuje vybavenost železniční stanice a zastávky § 21 vyhlášky č. 177/1995 Sb., kterou se vydává stavební a technický řád drah, v platném znění. V současné době - na základě vyhlášky č. 269/2020 Sb., kterou se mění vyhl. č. 177/1995 Sb. - již hygienická zařízení v železničních stanicích nejsou povinným vybavením. Doplnujeme, že v železničních zastávkách tato povinnost nebyla zakotvena ani v původním znění této vyhlášky z roku 1995.

V současnosti je objekt bývalých záchodků dlouhodobě neužívanou chátrající budovou, která je pro provoz dráhy zcela nepotřebná. Je nutné si též uvědomit, že jde o „suché záchody“, tedy objekt s takovým zařízením, který nemá žádný potenciál pro další využití. Ostatní prostory této budovy jsou rovněž nevyužívané - a to i přesto, že budova je v současné době z části pronajímána, neboť jde pouze o pronájem účelový z důvodu snahy navrhovatele, který je také nájemníkem bytu v hlavní budově, o zachování existence budovy. K věci musíme konstatovat, že určité aktivity nájemce a navrhovatele - jako např. znovuosazení cedulek s nápisy „Muži“, „Ženy“ u neprovozovaných WC - vedou občas spíš k dezinformaci návštěvníků této lokality, kteří nejsou zdejší, neznají místní poměry, a kteří pak zde veřejně WC skutečně hledají.

Jsme přesvědčeni, že předmětný objekt bývalých záchodů, lampárny, prádelny a skladu nesplňuje žádné z kritérií § 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Tento drobný typový objekt nelze podle našeho názoru považovat za významný doklad historického vývoje, životního způsobu a prostředí, ani za projev tvůrčích schopností a práce člověka, tím spíše pak vykazující hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické. Objekt rovněž nemá žádný přímý vztah k významným osobnostem či historickým událostem. Považujeme za zcela nepřínosné obdobné drobné vedlejší objekty samostatně prohlašovat za kulturní památku bez další přímé návaznosti na hlavní objekty splňující alespoň některá z uvedených kritérií § 2 zák. č. 20/1987 Sb., a to - jak je v podkladech rozhodnutí uváděno i od orgánů památkové péče - hlavní budova zastávky dnes již nesplňuje.

Dále uvádíme, že nepovažujeme ani za jakkoli smysluplné, aby byl kulturní nemovitou památkou objekt, který do budoucnosti nemá možnost dalšího využití - což suché záchody v objektu vedlejší budovy opravdu nemají. Celá budova už nikdy nebude sloužit původnímu ani jinému účelu - záchody by zůstaly do budoucna zakonzervovány, ale pro jaký účel? Konstatujeme, že nelze ani očekávat, že by se v této lokalitě zvýšil turistický zájem kvůli zhlédnutí uzavřeného objektu se suchými záchody budovanými na dráze před více než 100 lety.

Je skutečností, že navrhovatel se v nedávné době snažil tuto vedlejší budovu (i hlavní budovu) od Správy železnic odkoupit. Od správce, kterým je na Správě železnic Oblastní ředitelství Brno, dostal zamítavé stanovisko k prodeji s odůvodněním, že na trati Tišnov - Nedvědice - Žďár nad Sázavou probíhá studie proveditelnosti modernizace tratě a v současné době nelze zatím odhadnout, zda připravovaná stavba tyto budovy a související pozemky nezasáhne. Uvádíme, že předmětná budova se nachází v těsné blízkosti provozované dopravní cesty, a to jen 9 m od osy koleje, a tak její případná památková ochrana může v budoucnu značně ztížit řešení plánované stavby z hlediska potřeby dodržení národních a evropských legislativních předpisů v oblasti železniční dopravy.

Lze chápat, že pro občana se vztahem k dráze bydličního navíc přímo v budově zastávky má takový objekt určitý osobní význam, ale ten lze vnímat opravdu jen jako osobní či místní, rozhodně ne celospolečenský. Uváděná okolnost, že stavby tohoto druhu nejsou v ÚSKP téměř vůbec zastoupeny, nemůže být při objektivním rozhodování relevantní. Rakouská železniční správa vydala více než stovku typových plánů menších pozemních staveb různých účelů - včetně chlévů, skladů uhlí apod., z nichž se mnohé také zachovaly do dnešní doby. Věříme však, že cílem státní památkové ochrany není pojmout do ÚSKP všechny takové doplňkové objekty, ale objekty skutečně památkově hodnotné odpovídající alespoň některým kritériím § 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

Na základě výše uvedených argumentů a vysvětlení sdělujeme, že účastník řízení Správa železnic s prohlášením za kulturní památku objektu bývalých záchodů, lampárny, prádelny a skladu v zastávce Rozsochy zásadně nesouhlasí.“

Ministerstvo kultury dodává k obdrženému vyjádření účastníka řízení, Správy železnic, státní organizace, č. j. 58749/2020-SŽ-GŘ-O23 ze dne 1. 9. 2020 následující: Předmětný vedlejší drážní objekt z let 1903-1904 je svými rozměry sice drobnou, ale z památkového hlediska nikoliv nevýznamnou historickou, architektonickou a technickou upomínkou na kdysi stavebně - typologicky bohaté spektrum nejrůznějších doplňkových železničních staveb realizovaných v předlitavské části rakousko - uherské monarchie na základě precizně a do detailů vypracovávaných vzorových normovaných projektů tehdejší kanceláře K. k. Eisenbahnbaudirektion. Tyto účelové objekty vynikaly navzdory své ryze utilitární funkci vysokou estetickou úrovní své typizované architektury, uplatněním charakteristického společného drážního tvarosloví, ale i kvalitním materiálovým a řemeslným provedením. Není tedy náhodou, že se i tak zdánlivě marginální stavební realizace, jakou je posuzovaný drážní objekt bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu stala svým důstojným zevnějškem, maximálně funkční dispozicí a snahou o standardizovaný hygienický komfort všech tehdejších cestujících, a to i v prostředí nevelkého venkovského nádraží v Rozsochách, významným symbolickým spolunositelem státem podporovaného kultivovaného rozvoje a šíření civilizačního pokroku do všech provincií monarchie, stejně jako symbolickým spolureprezentantem architekturou ztělesněné hrdé vůdčí role železnice v dobovém systému moderní veřejné dopravy.

Přítomnost památkových hodnot ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, je u dotčené drobné drážní stavby v Rozsochách důkazně doložitelná nejen z obdrženého doporučujícího návrhu Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Telči, ale je dobře patrná též z fundovaně zpracovaného iniciačního podnětu k prohlášení dotčené nemovitosti za kulturní památku. Nedílnou součástí výše citovaného návrhu odborné organizace je zároveň dostatečně vypovídající aktuální fotodokumentace exteriéru a interiéru posuzovaného objektu, potvrzující vysokou autenticitu dochování původních architektonických detailů a řemeslných prvků. I přes dlouhodobé nevyužívání a absenci alespoň základní pravidelné údržby se stavba nachází v překvapivě velmi dobrém stavebně – technickém stavu bez nutnosti nákladných oprav. Přítomnost památkových hodnot ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, byla shledána též příslušnými orgány státní památkové péče, respektive doporučujícími stanovisky úseků památkové péče Krajského úřadu Kraje Vysočina a Městského úřadu Bystřice nad Pernštejnem.

Ministerstvo kultury se naproti tomu zcela zásadně neztotožňuje s výše citovanými závěry a odůvodněním nedoporučujících stanovisek předložených Metodickým centrem průmyslového dědictví v Ostravě a dále poradním orgánem generální ředitelky Národního památkového ústavu, Komisí pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy.

Obě vyjádření u více než sto patnáct let starého drážního objektu bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu v Rozsochách sice shodně konstatují, že je „stavba drobného měřítka zachována ve vysoce autentickém stavu a je bezesporu cenným dokladem realizace citovaného projektu“, oceňují její hodnotné a kvalitní architektonické a materiálové provedení (umožněné mimo jiné, navzdory ryze utilitární funkci dotčené vedlejší drážní stavby, precizně a do detailů vypracovaným vzorovým typizovaným projektem z kanceláře tehdejšího K. k. Eisenbahnbaudirektion), dále obecně konstatují nedostatečnou památkovou

ochranu a nízké zastoupení památkově hodnotných drážních objektů v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky, vnímají rychlé mizení a masivní nevratnou ztrátu obdobných památkově hodnotných drážních objektů v důsledku rozsáhlých degradujících rekonstrukcí a v současnosti systematicky plánovaných demolice historických drážních staveb prováděných státní organizací Správou železnic, nicméně v samotném závěru svých stanovisek nakonec prohlášení dotčeného objektu za kulturní památku nedoporučují, a to vzhledem k již dříve realizované necitlivé přestavbě sousední solitérně stojící hlavní výpravní budovy železniční stanice Rozsochy (není předmětem posuzování v tomto správním řízení), a vzhledem k narušení památkové intaktnosti železničního areálu v Rozsochách jakožto bývalého funkčního a architektonického celku (není předmětem posuzování v tomto správním řízení).

Ministerstvo kultury v této souvislosti upozorňuje, že takový rigorózní způsob posuzování přítomnosti památkových hodnot drobného drážního objektu ve vztahu k míře dochování širšího celku, uplatněný v tomto správním řízení ze strany Metodického centra průmyslového dědictví v Ostravě a Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy, nejenže nemá oporu v platném zákoně o státní památkové péči, ale je navíc z hlediska odborně přijímané a dlouhodobě praktikované obecné metodiky památkové péče zcela nestandardní, s možnými vážnými a trvalými dopady na celou zájmovou oblast památkové péče, zejména pak na ministerstvem vedená správní řízení o prohlášení za kulturní památku. Doslovné aplikování výše vyřčených hodnotících pravidel Metodického centra průmyslového dědictví v Ostravě a Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy na ostatní segmenty nemovitého a movitého kulturního dědictví České republiky by totiž z logiky věci znamenalo faktickou rezignaci a nemožnost prohlásit za kulturní památku jakoukoliv jednotlivou součást kdysi širšího, ale v současnosti již zaniklého, nebo znehodnoceného funkčního souboru (tedy např. památkově hodnotný solitérně stojící tovární komín, kotelnu, těžební věž zrušeného dolu a další cenné pozůstatky zaniklých, nebo zanikajících industriálních areálů a provozů, dále by nebylo možné například prohlásit za kulturní památku hodnotnou solitérně stojící venkovskou sýpku v rámci památkově již nehodnotné a přestavěné zemědělské usedlosti, původní historický pavilon jinak modernizovaného areálu nemocnice, výklenkovou kapličku, která byla kdysi nedílnou součástí dnes již zaniklé souvislé řady architektonicky obdobných kaplí bývalé poutní cesty, hodnotnou hřbitovní zeď s márnicí v přímém sousedství v minulosti asanovaného farního kostela, hodnotný altán, nebo oranžerii na pozemcích zaniklého zámeckého parku a panského sídla, apod.). Ministerstvo kultury podotýká, že status kulturní památky bývá zcela standardně udělován i výše jmenovaným dochovaným pozůstatkům kdysi rozsáhlejších souborů a historických areálů, stejně jako památkově hodnotným stavbám typizované normované produkce (např. historické tovární komíny, haly, mostní konstrukce, školní a nemocniční budovy), a že je tedy z pohledu památkové péče naprosto nepřipustné a neobhajitelné, aby byl přístup k posuzování přítomnosti, či nepřítomnosti památkových hodnot u historických drážních objektů odlišný, než je tomu v případě posuzování jiných potenciálních kulturních památek.

Správní orgán podotýká, že necitlivá přestavba sousední solitérně stojící hlavní výpravní budovy železniční stanice Rozsochy sice snížila památkový potenciál dotčeného železničního areálu jakožto bývalého funkčního a architektonického celku, nedevalvovala však dosud přítomné památkové hodnoty vlastního drážního objektu bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu z let 1903-1904, jeho výjimečně autentický stav dochování, architektonické a řemeslné kvality, dnes již raritní existenci suchých veřejných dámských a pánských toalet, ani přetrvávající historickou hodnotu předmětné doplňkové

dražní stavby, a to zejména z hlediska obecných dějin drážního stavitelství v období monarchie, z hlediska obecného vývoje stavební typizace, z hlediska regionální železniční historie lokální trati tehdejší akciové společnosti „Lokalbahn Deutschbrod – Saar“, z hlediska proměn venkovské kulturní krajiny a z hlediska historie každodennosti (významný a dnes již ojedinělý autentický hmotný doklad k stále populárnějším dějinám cestování, turistiky, čistoty a hygieny, gender historie). I přes proběhlé modernizační úpravy hlavní výpravní budovy železniční stanice Rozsochy (není předmětem posuzování v tomto správním řízení) zůstává vazba mezi stále funkční výpravní budovou a architektonicky nápadným historickým objektem bývalých veřejných dámských a pánských toalet nadále dobře patrná a identifikovatelná. Vizuálně i urbanisticky je tedy posuzovaný drobný objekt nadále plně integrován do kontextu zdejší venkovské železniční zastávky.

Závěrečné doporučení Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy klasifikovat dotčenou drobnou stavbu spíše jako památku místního významu se jeví správním orgánu jako alibistické. Ministerstvo kultury v této souvislosti upozorňuje na blíže nedefinovaný a právně nijak neukotvený institut ochrany památek místního významu, respektive na neexistenci evidence a zákonné vymahatelnosti památkové ochrany a odpovídající péče o tzv. památky místního významu. Poněkud znepokojující je rovněž skutečnost, že citovaná stanoviska Metodického centra průmyslového dědictví v Ostravě a Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy sice shodně nedoporučují prohlášení výše jmenovaného objektu za kulturní památku, a to z důvodu narušení památkové intaktnosti železničního areálu v Rozsochách jakožto bývalého funkčního a architektonického celku, zároveň se však ze své odborné pozice a znalosti drážního stavebního fondu opakovaně ve svých vyjádřeních nijak nesnaží vytipovat a navrhnout k prohlášení za kulturní památku ty historické železniční areály a soubory, které si z jejich pohledu status památkové ochrany jednoznačně zaslouží. Mezitím jsou tyto cenné a památkově nechráněné celky ze strany Správy železnic, státní organizace, ve většině případů zcela utilitárně modernizovány, respektive urbanisticky nevratně rozvolňovány a po architektonické a řemeslné stránce rekonstruovány bez jakéhokoliv respektu k dalšímu zachování charakteristického vzhledu a tvarosloví historicky svébytné drážní architektury. Drobné nevyužívané objekty jsou pak za poslední desetiletí v poměrně rychlém sledu, bez ohledů na jejich možné památkové hodnoty a historický význam, velmi často přednostně demolovány jako nepotřebný majetek. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu Sp. Zn. 9 As 133/2015 – 36 z 14. 7. 2016 (B154) přitom jasně vyplývá, že: „[...] *jen ze samotného faktu, že prozatím nebyly prohlášeny za kulturní památku jiné stavby, které by si možná takové prohlášení také zasloužily, nelze usuzovat na to, že je nezákonné prohlašování o posuzované stavbě* [...]“. Zároveň Ministerstvo kultury ke vznesené obavě účastníka řízení, Správy železnic, státní organizace, aby „[...] *cílem státní památkové ochrany* [nebylo] *pojmout do ÚSKP všechny takové doplňkové objekty* [...]“, podotýká, že aktuální četnost prováděných demolí a razantnost degradujících přestaveb drobných drážních objektů dostoupila v současnosti takového stupně, že by již nebylo tento extrémní krok možné realizovat ani hypoteticky, neboť některé typologicky zajímavé historické drážní stavby již na našem území zanikly v celoplošném rozsahu, u jiných je ztráta autenticity natolik vysoká, že již takové objekty nevykazují památkové hodnoty ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Správní orgán dále konstatuje, že podle čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod vlastnictví zavazuje a nesmí ho být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Takovým obecným zájmem je i ochrana kulturního bohatství naší země. Správě železnic, státní organizaci, svěřené historický stavební fond drážní architektury je nepochybně velmi výraznou, specifickou a nedílnou součástí rozmanitého nemovitého kulturního dědictví České republiky. Tuto

skutečnost mimo jiné dokládá i stále vzrůstající počet odborných a popularizačních publikací, článků a výzkumných studií věnovaných stavební historii a typologii drážní architektury.

Vzhledem k tomu, že bývalé nádraží Rozsochy, dnes železniční zastávka, již cestujícím nezajišťuje přítomnost veřejných toalet a v souvislosti s platnou vyhláškou č. 269/2020 Sb., kterou se mění vyhláška č. 177/1995 Sb., kterou se vydává stavební a technický řád drah, ve znění pozdějších předpisů, již hygienická zařízení v železničních stanicích nejsou povinným vybavením, stává se i případná kolize mezi požadavkem památkové péče zachovat raritně dochované bývalé veřejné dámské a pánské toalety v Rozsochách a mezi požadavkem správce zajistit veřejné toalety v hygienických standardech 21. století bezpředmětná, neboť s opětovným znovuzřízení, nebo modernizací stávajících suchých veřejných toalet se již v železniční zastávce Rozsochy nepočítá a rozměry drobný a na údržbu nenáročný multifunkční objekt tak může být zakonzervován a ideálně muzealizován ve své původní stavebně – typologické podobě z let 1903-1904. Příležitostně komentované prohlídky více než sto patnáct let starého drážního objektu bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu v Rozsochách, stejně jako doplnění interiéru bývalé lampárny a prádelny o dobové užitkové předměty a rekvizity, je přitom dle telefonického sdělení ochoten zajistit iniciátor fundovaně zpracovaného podnětu k prohlášení za kulturní památku, a to v případné spolupráci s Obcí Rozsochy, která má na udělení statusu kulturní památky rovněž věcně odůvodněný zájem. Příležitostně zpřístupnění obdobného typu komorní interiérové expozice navíc nemůže prakticky žádným způsobem negativně ovlivnit stávající bezpečnost a nepříliš frekventovaný plynulý chod lokální jednokolejné železniční trati.

K námitce účastníka řízení, že: „[...] určité aktivity nájemce a navrhovatele - jako např. znovuosazení [nedávno zcizených] cedulek s nápisy „Muži“, „Ženy“ u neprovozovaných WC - vedou občas spíš k dezinformaci návštěvníků této lokality, kteří nejsou zdejší, neznají místní poměry, a kteří pak zde veřejné WC skutečně hledají [...]“, správní orgán poznamenává, že vzniklou situaci lze v krajním případě vyřešit instalováním vysvětlující informační cedulky pro kolemjdoucí. K dalším námitkám vzneseným proti obdrženému důkladně zpracovanému podnětu fyzické osoby Ministerstvo kultury závěrem podotýká, že motivace k podání podnětu může být obecně prakticky jakákoliv, neboť pro zahájení správního řízení je důležitá a stěžejní pouze ta skutečnost, zda je pro prohlášení za kulturní památku dán či nikoliv příslušný zákonný důvod. Následně zcela standardně a objektivně vypracovaný návrh Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Telči, obsahuje jasné odborné zdůvodnění památkového významu dotčeného drážního objektu ve své textové části, doplněné naprosto dostatečnou, podrobnou a vypovídající plánovou a fotografickou dokumentací. Přítomnost památkových hodnot ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, byla shledána též příslušnými orgány státní památkové péče, respektive doporučujícími stanovisky úseků památkové péče Krajského úřadu Kraje Vysočina a Městského úřadu Bystřice nad Pernštejnem.

Správou železnic, státní organizací – Oblastním ředitelstvím Brno aktuálně zadaná a řešená studie proveditelnosti modernizace stávající lokální trati nemění nic na skutečnosti, že se jedná i dle vlastního vyjádření Správy železnic o „zastávku s velmi malou frekvencí cestujících“, a že budou veškeré plánované modernizace a investice v tomto úseku přímo úměrné čistě regionálnímu významu a vytíženosti předmětné jednokolejné a dosud neelektrifikované železniční trati s nedalekým železničním přejezdem zabezpečeným pouze světelným výstražníkem s červenobílými ondřejskými kříži. Případná budoucí

elektrifikace této trati a instalace bezpečnostních závor přes nedaleký železniční přejezd je uskutečnitelná i bez nezbytnosti demolice posuzovaného objektu (ve stejné stavební čáře a vzdálenosti od kolejí se ostatně nachází také sousední využívaná budova bývalého nádraží Rozsochy a ještě blíže ke kolejišti bylo zcela nedávno modernizováno a umístěno nové veřejné osvětlení nástupiště k vlakům).

Prohlášení věci za kulturní památku navíc není pojato jako jednostranné omezení vlastnického práva bez náhrady, protože zákon o státní památkové péči nabízí řadu kompenzací, vázaných na zachování a údržbu kulturní památky (možnost bezplatných odborných konzultací, čerpání dotací na plánovanou odbornou opravu a obnovu). Výše a způsob náhrad jsou dány povahou věci, zejména též odvisí od výše nákladů, jimiž obnova či údržba kulturní památky překračuje obvyklé náklady.

Po vyhodnocení všech výše uvedených podkladů dospělo Ministerstvo kultury k následujícímu závěru: Předmětný vedlejší drážní objekt z let 1903-1904 je svými rozměry sice drobnou, ale z památkového hlediska nikoliv nevýznamnou historickou, architektonickou a technickou upomínkou na kdysi stavebně - typologicky bohaté spektrum nejrůznějších doplňkových železničních staveb realizovaných v předlitavské části rakousko - uherské monarchie na základě precizně a do detailů vypracovávaných vzorových normovaných projektů tehdejší kanceláře K. k. Eisenbahnbaudirektion. Tyto účelové objekty vynikaly navzdory své ryze utilitární funkci vysokou estetickou úrovní své typizované architektury, uplatněním charakteristického společného drážního tvarosloví, ale i kvalitním materiálovým a řemeslným provedením. Není tedy náhodou, že se i tak zdánlivě marginální stavební realizace, jakou je posuzovaný drážní objekt bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu (typizovaná stavba vzoru No. 13/H, E. B. D., 1902) stala svým důstojným zevnějškem, maximálně funkční dispozicí a snahou o standardizovaný hygienický komfort všech tehdejších cestujících, a to i v prostředí nevelkého venkovského nádraží v Rozsochách, významným symbolickým spolunositelem státem podporovaného kultivovaného rozvoje a šíření civilizačního pokroku do všech provincií monarchie, stejně jako symbolickým spoluprezentantem architekturou ztělesněné hrdé vůdčí role železnice v dobovém systému moderní veřejné dopravy.

Necitlivá přestavba sousední soliterně stojící hlavní výpravní budovy železniční stanice Rozsochy sice snížila památkový potenciál dotčeného železničního areálu jakožto bývalého funkčního a architektonického celku (není předmětem správního řízení), nedevalvovala však dosud přítomné památkové hodnoty vlastního drážního objektu bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu z let 1903-1904, jeho výjimečně autentický stav dochování, architektonické a řemeslné kvality, dnes již raritní existenci suchých veřejných dámských a pánských toalet, ani přetrvávající historickou hodnotu předmětné doplňkové drážní stavby, a to zejména z hlediska obecných dějin drážního stavitelství v období monarchie, z hlediska obecného vývoje stavební typizace, z hlediska regionální železniční historie lokální trati tehdejší akciové společnosti „Lokalbahn Deutschbrod – Saar“, z hlediska proměn venkovské kulturní krajiny a z hlediska historie každodennosti (významný a dnes již ojedinělý autentický hmotný doklad k stále populárnějším dějinám cestování, turistiky, čistoty a hygieny, gender historie). I přes proběhlé modernizační úpravy hlavní výpravní budovy železniční stanice Rozsochy zůstává vazba mezi stále funkční výpravní budovou a architektonicky nápadným historickým objektem bývalých veřejných dámských a pánských toalet nadále dobře patrná a identifikovatelná. Vizualně i urbanisticky je tedy

posuzovaný drobný objekt nadále plně integrován do kontextu zdejší venkovské železniční zastávky.

Pro své hodnoty historické, architektonické, urbanistické, řemeslné a jako projev tvůrčích schopností a práce člověka dotčený *historizující drážní objekt bývalých veřejných záchodů, lampárny, prádelny a skladu v Rozsochách*, k. ú. Rozsochy, okres Žďár nad Sázavou, Kraj Vysočina, splňuje podmínky ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, pro prohlášení věci za kulturní památku.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podle ustanovení § 152 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení rozklad. Lhůta pro podání rozkladu počíná běžet podle § 40 odst. 1 písm. a) správního řádu den následující po dni, kdy bylo toto rozhodnutí doručeno. Doručení písemnosti upravuje § 23 a § 24 správního řádu, který stanoví, že nebyl-li adresát tohoto rozhodnutí zastižen, rozhodnutí se uloží v provozovně provozovatele poštovních služeb. Jestliže si adresát uložené rozhodnutí ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy bylo rozhodnutí k vyzvednutí v provozovně provozovatele poštovních služeb připraveno, nevyzvedne, považuje se rozhodnutí podle § 24 odst. 1 správního řádu za doručené posledním dnem této lhůty (od tohoto dne běží v tomto případě lhůta pro podání rozkladu). Doručení písemnosti pomocí datové schránky upravuje § 17 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který rovněž stanoví přednostní doručování dokumentů prostřednictvím datové schránky. Nepřihlásí-li se adresát do své datové schránky ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty. O rozkladu proti tomuto rozhodnutí rozhoduje ministr kultury. Rozklad se podává u Ministerstva kultury na výše uvedenou adresu.

Mgr. Ing. Eva Trejbalová
vedoucí oddělení ochrany kulturních památek
v odboru památkové péče Ministerstva kultury

Stejnopis rozhodnutí:

Národní památkový ústav, generální ředitelství
Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči
Městský úřad Bystřice nad Pernštejnem, úsek státní památkové péče
Krajský úřad Kraje Vysočina, úsek státní památkové péče

Na vědomí:

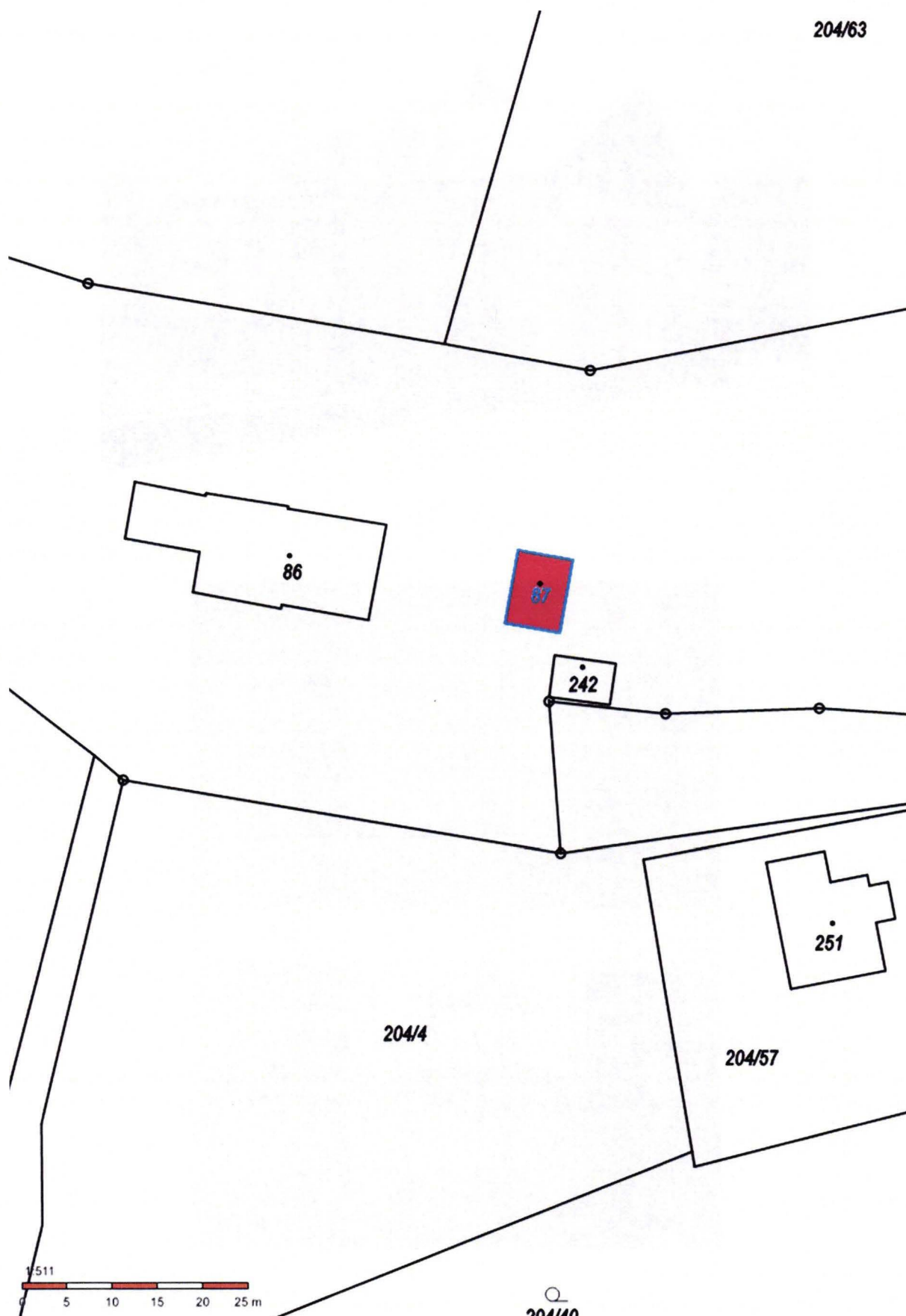
Obec Rozsochy

Příloha:

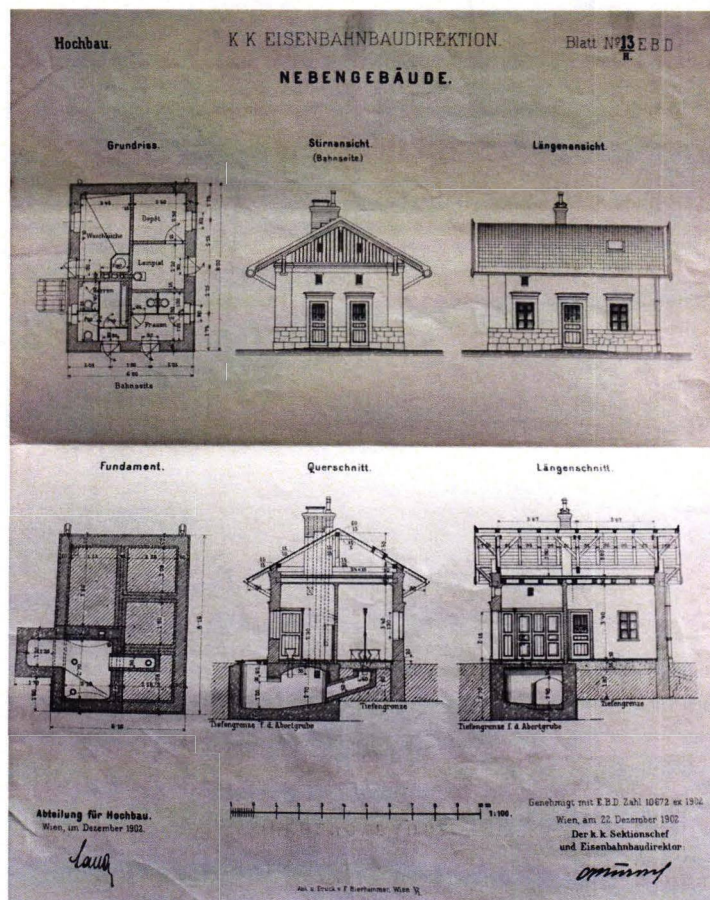
Orientační zakres umístění kulturní památky do kopie katastrální mapy.
Devacet tři identifikačních fotografií kulturní památky.

**Orientační zákres umístění kulturní památky do kopie katastrální mapy – nedílná součást
výroku rozhodnutí č. j. MK 55591/2020 OPP ze dne 14. 9. 2020.**

**Dvacet tři identifikačních fotografií kulturní památky – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 55591/2020 OPP ze dne 14. 9. 2020, obr. 1 - 2.**

**Dvacet tři identifikačních fotografií kulturní památky – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 55591/2020 OPP ze dne 14. 9. 2020, obr. 3 - 4.**

